אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין לז.

ושלש שורות. כל אחת כמנין סנהדרי עשרים ושלשה שאם יחלקו הכ"ג רוכן ממיינין ומיעוט מזכין והטייה לרעה אין ע"פ אחד ולריך להוסיף שנים שנים עד שנעשים ואחד הלכך לריך להוסיף לפניהם ארבעים ושמנה להשלמת שבעים ואחד ולא תורה ארעא לעשות שורות לתלמידים של כ"ד שתהא מרוכה משל דיינין ולא לעשות שורות קטנות ולא שתים של כ"ג ואחד של שנים תלמידים הלכך עבדי שלש שורות: **וכל אחד מכיר אם מקומו.** לפי שבתחלה כסדר הושיבום שורה לראשונה גדולה משל שניה והיא גדולה מן השלישית וגם בכל שורה ושורה הושיבום כסדר הגדול בראש שני למטה הימנו וכן כולן זה למטה מזה לפיכך לריך כל אחד להכיר מקומו: **הולרכו לסמוך.** כגון שמת אחד מן הדיינין סומכין לו מהלראשונים שהם גדולים מכולן: **אחד מהשניים כא לו לראשונה כו'.** ולא שיביאו מן הקהל לראשונה לפי שהגדול מן התלמידים שבשורות גדול מגדול שבקהל: **ולא היה.** אותו שנכנס מן הקהל יושב במקומו של ראשון ראש כשורה שלישי אלא במקום הראוי לו בסוף השורה וכן אותו שבא מן השלישי לשניה וכן אותו שנעמד מן הראשונים לא היה יושב במקומו של ראשון אלא כולן בסוף השורות וכל בני השורה נמשכין אים אים למעלה ממקומו וממלאין זה מקומו של זה מפני שהקטן שבדיינים גדול מן הגדול שבתלמידי הראשונה והקטן שבראשונה גדול מן הגדול שבשניה הלכך כי יבידי כולהו ביידי כשמת אחד מהן ומושיבין אחר תליפיו כולן לריכין לנוד אים אים ממקומו: **גמ' מה"מ.** דבעבולה היו יושבים: **סבר.** עגול הוא: **כעיבורו של עולם.** שבית המקדש באמצע של עולם: **דומה לספר.** בעבולה: **מוג.** שני חלקי מים ואחד יין: **אל יחסר המוג.** אל יחסרו מחלק השליש שהוא כדי הראוי למוג: **עשרים ושלשה.** שנים של שבעים: **נלאם.** לעסקיו מוך לנישכה: מיג הוא גדר: **סוגה בשושנים.** גדורה בשושנים כלומר באחורה קלה ובהבלה מועטת הם נפרשין מן העביה וא"ל גדר אבנים להפסיקן שאפי' אין רחוקין מן העביה אלא גדר שושנים מפסיק ביניהם לא יפרצו בה פרצות הגדר: **מהבהבת.** אוחזת ודולקת כמו (שבת דף פח:) שקיפלה ולא הבהבה ובלע"ז פלמי"ד: **בריוני.** פריצים לשון בורים: רבי זירא גולא הוה ונחלכו שוקיו ע"י מעשה דנדיק נפש' בתגולא שגילא בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פה.) וקרו ליה מריבא קטן שקי: **ש"מ.** מדקתני לא היה יושב במקומו של

התורה העידה עליו סוגה בשושנים. לענין דם נדות נדרש כשאומרת דם כשושנה אדומה ראיתי מיד פורש וא"ת והא יחוד דאורייתא היא כדדרשינן (לעיל דף כא:) מכי יסיתך אחיך בן אמך והיכי אמת קרא דדברי קבלה למישרי מאי דכתיב באורייתא וי"ל דלא אקרה תורה אלא כענין אמו דלא עבידא דמשתריא אכל נדה סופה ליטהר[ד]) ומיהו היכא דלא בעל אפילו נדה אסורה להתייחד כדאמרי' בפ"ק דכתובות (דף ד.) לא בעל הוא יען כין האנשים וא"ת והא אמרי' בפ"ק דשבת (דף יג.) מקיש אשתו נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בנגדו והיא בנגדה אסור כו' ופי' שם בקונטרס משום ייחוד דאשת איש אף אשתו נדה והכא אמר סוגה בשושנים וי"ל דהוא בנגדו והיא בנגדה אסורה כאשת איש אפי' בלא ייחוד משום מיקרובי דעתה שנהנין ומתחממין זה מזה ויש תימה מ"ש דייחוד דנדה שריא מסוגה בשושנים והוא בנגדו והיא בנגדה אסורה מהיקש דאשת איש איסור אבל וי"ל דמסתבר טפי לאסור הוא בנגדו והיא בנגדה לפי שמתקרבין יחד ונהנין זה מזה כדפרישית: **וירח** את ריח בגדיו. לשון ריח שייך בדם נדות כדאמרינן בפ"ק של היל (נדה דף כ:) ההיא איתתא דאתיא דמא קמיה דר"א אמרה אמר האי דם מימוד הוא: שאין

אשלש שורות של תלמידי חכמים יושבין לפניהן כל אחד ואחד מכיר את מקומו הוצרכו לסמוך סומכין מן הראשונה אחד מן השניה בא לו לראשונה אחד מן השלישית בא לו לשניה בורדים להן עוד אחד מן הקהל ומושיבין אותו בשלישית ולא היה יושב במקומו של ראשון אלא יושב במקום הראוי לו: **גמ'** מנא הני מילי א"ר אחא בר חנינא דאמר קרא שרדך אגן הסהר אל יחסר המזג וגו' שרדך זו סנהדרין למה נקרא שמה שרדך שהיא יושבת בטיבורו של עולם אגן שהיא מגינה על כל העולם כולו הסהר שהיא דומה לסהר אל יחסר המזג שאם הוצרך אחד מהם לצאת רואין אם יש עשרים ושלשה בנגד סנהדרי קטנה יוצא ואם לאו אינו יוצא: בטנך ערימת חטים מה ערימת חטים הכל נהנין ממנה אף סנהדרין הכל נהנין מטעמיהן: סוגה בשושנים שאפילו בסוגה של שושנים לא יפרצו בהן פרצות והיינו דאמר ליה ההוא מינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי לייחודי בהדי גברא אפשר אש בנעורת ואינה מהבהבת אמר ליה התורה העידה עליו סוגה בשושנים שאפילו בסוגה בשושנים לא יפרצו בהן פרצות ריש לקיש אמר מהכא כפלח הרמון רקתך אפילו ריקנין שבך מלאין מצות כרמון ר' זירא אמר מהכא וירח את ריח בגדיו אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו הנהו בריוני דהוה בשיבבותיה דר' זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניחדרו להו בתיובתא והוו קפדי רבנן כי נח נפשיה דר' זירא אמרי עד האידנא הוה חריכא קטין שקיה דהוה בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרהרו בלבייהו כולהו ניידי ולימא להו עד האידנא הוה יתיבנא ברישא השתא מותביתו לי בסופא אמרינן ליה הוי זנב לאריות לא ראש לשועלים: **מתני'** כיצד מאיימין את העדים על עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמא אי אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם שכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר דמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעותיו דבר אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך ושלא יהו המינים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקב"ה שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו מה

מה

מסורת הש"ס

א) [תוס' פ"ז וע' תוס' לעיל יח: ד"ה אל יחסר ותוס' כ"מ פ. ד"ה דגא ותוס' כ"ג עז: ד"ה כל תמרלא]. ב) [נדרים נז. ערובין יט. מגילה ט.]. ג) [מגילה ו.]. ד) [כ"מ פה.]. ה) תנות פ"ד מסנה טו. ו) [תדר"נ פל"ח]. ז) [כ"ב יח.]. ח) [ל"ל לפני ד"ה עשרים]. ט) [וע"ע תוס' שוטה ג. ד"ה נהנין].

תורה אור השלם

1. שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמֶּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים: שיר השירים ז ג
2. כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ: שיר השירים ו ז
3. וַיִּגַּשׁ וַיִּשַּׁק לוֹ וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר רְאֵה רֵיחַ בְּנִי כְּרֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ יי: בראשית כז כז
4. וַיֹּאמֶר מַה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה: בראשית ד י

לעזי רש"י

פלמי"ד [פלמי"ר]. לחיוך.

מוסף רש"י

הוי זנב לאריות. טוב לך שתהיה זנב לאריות לאנשים טובים. מהיותך ראש וסר לריקים (אבות פ"ד מט"ו). **דמו ודם זרעותיו.** אף כשאתה מקיים דמי אחיך עמך (כשאתה מקיים נפש אחת משראל) מעלה עליך חיי ומחי זרעותיו, שמדה טובה מרובה ממדת פורענות (ב"ב יא.).

עין משפט נר מצוה

סד א מיי' פ"א מהל' סנהדרין הלכה (ז) (ז) סמג עשין לז:
סה ב מיי' שם הל"ח:
סו ג מיי' שם פ"ג הל"ב: ד ומיי' פכ"ב מהל' מיסורי ביאה הל' ז טושי"ע אה"ע סי' כב סעיף ג ור"ל סי' קלה סעיף לז):
סז ה מיי' שם פי"ב מהל' סנהדרין הל"ג:

רבינו חננאל

א"ל ההוא מינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי לבבריה דילה לייחודי בהדה אפשר אש בנעורת ואינה מהבהבת א"ל התורה מעידה עליו שאפילו סוגה בשושנים אין אנו פורצים פרצה. כפלח הרמון רקתך אפילו ריקנין שבישראל מליאין מצות כרמון: **הנהו** בריוני דהוו בשיבבותיה דר' זירא דהוה מקרב להו ר' זירא כי היכי דניחדרו בתיובתא והוי קפדי רבנן כד נח נפשיה דר' זירא אמרו עד האידנא הוה ר' זירא בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרהרו בלבייהו והדרי בתיובתא: **שלש** שורות של תלמידי חכמים כו'. אמר אביי ש"מ כולהו ניידי ולימא להו עד האידנא הוינא יתיב ברישא והשתא מותביתו לי בסופא אמרינן ליה הוי זנב לאריות לא ראש לשועלים: **מתני'** כיצד מאיימין על עדי נפשות וכו':

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com